

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА ОСНОВИ ПАТОПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХІАТРІЇ

Спеціальність: С4 «Психологія»

Освітньо-професійна програма: **Клінічна психологія**

Код компонента в освітній програмі: **ОК 18**

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**

Форма здобуття освіти: **очна (денна)**

Рік навчання: **2**

Семестр(и): **3 (осінній)**

Тип освітнього компонента: **нормативний**

Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **4 кредита ECTS (120 год.)**

Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**

Підсумковий контроль: **залік**

Пререквізити: **психіатрія та психопатологія, клінічна психологія, консультативна психологія**

Кафедра/підрозділ: **кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи, пр. Науки, 4**

Керівник освітнього компонента: **Кожина Ганна Михайлівна,**
email: hm.kozhyzna@knmu.edu.ua

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Курс «**Психологія суїциду**» спрямований на формування у здобувачів системних знань про психологічні механізми, причини, динаміку та профілактику суїцидальної поведінки. Дисципліна інтегрує знання з клінічної, вікової, кризової, патопсихології та психотерапії, забезпечуючи розуміння феномену суїциду як складного багатофакторного процесу, що відображає глибокі особистісні, емоційні й соціальні конфлікти. Курс орієнтований на практичну підготовку фахівців до виявлення суїцидального ризику, надання психологічної допомоги та організацію превентивних заходів.

МЕТА КУРСУ. Здобувачі навчатимуться аналізувати психологічні та соціальні детермінанти суїцидальної поведінки, розуміти її клініко-психологічні прояви, стадії формування суїцидальної кризи, типологію суїцидальних намірів. Вони оволодіють знаннями щодо методів діагностики ризику суїциду, кризового консультування, профілактики та поственційної підтримки осіб, які пережили спробу самогубства або втрату близьких.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- знати основні концепції, теорії та підходи до розуміння суїциду (психоаналітичні, екзистенційні, соціологічні, когнітивно-поведінкові, біопсихосоціальні);
- розуміти психологічні, біологічні, соціальні та культурні фактори, що зумовлюють суїцидальну поведінку, а також її вікові, гендерні та індивідуальні особливості;
- володіти знаннями про ознаки суїцидального ризику, механізми розвитку суїцидальної кризи, стадії внутрішнього конфлікту, що передують спробі;
- уміти застосовувати психодіагностичні інструменти для оцінки рівня депресії, тривожності, безнадійності, аутоагресії (шкали Бека, Дембо–Рубінштейн, опитувальники Лазаруса, Айзенка тощо);
- використовувати набуті знання для надання кризової допомоги, проведення профілактичних бесід, організації гарячих ліній, психоосвітніх програм і груп підтримки;
- розвивати професійні якості емпатії, психологічної стійкості, етичної чутливості, вміння працювати у кризових ситуаціях, дотримуючись принципів конфіденційності, недирективності та поваги до життя.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (20 год.):

1. Теоретичні основи психології суїцидальної поведінки
2. Загальнопсихологічні особливості суїциду. Суїцид і суїцидоподібні вчинки
3. Соціальні фактори мотивації суїцидальної поведінки
4. Соціально-психологічні, індивідуально-психологічні та особистісні чинники виникнення та перебігу суїцидальної поведінки у молоді
5. Психологічні особливості суїциду неповнолітніх
6. Суїцидальна поведінка у студентському віці: причини, характеристика
7. Соціально-психологічні, індивідуально-психологічні та особистісні чинники виникнення та перебігу суїцидальної поведінки у молоді .
8. Психологічні особливості суїциду неповнолітніх
9. Самогубство в похилому віці: соціально-психологічні чинники
10. Соціально-психологічні особливості суїцидальної поведінки засуджених
11. Психологічні аспекти суїцидальної поведінки в умовах воєнного стану
12. Суїцидальна поведінка при стресових та депресивних розладах
13. Суїцидальна поведінка при шизофренії та розладах особистості (психопатіях)
14. Суїцидальна поведінка при психічних розладах та соматичних хворобах
15. Суїцидальна поведінка при зловживанні психотропними речовинами
16. Суїцидальна поведінка при хімічних та нехімічних залежностях
17. Діагностика та профілактика суїцидальності
18. Психологічна допомога близьким та рідним суїцидента
19. Психологічна допомога суїцидентам
20. Психологічна допомога клієнтам, що знаходяться в кризових станах

Перелік тем практичної роботи (40 год):

1. Теоретичні основи психології суїцидальної поведінки
2. Загальнопсихологічні особливості суїциду. Суїцид і суїцидоподібні вчинки
3. Соціальні фактори мотивації суїцидальної поведінки
4. Соціально-психологічні, індивідуально-психологічні та особистісні чинники виникнення та перебігу суїцидальної поведінки у молоді
5. Психологічні особливості суїциду неповнолітніх
6. Суїцидальна поведінка у студентському віці: причини, характеристика
7. Соціально-психологічні, індивідуально-психологічні та особистісні чинники виникнення та перебігу суїцидальної поведінки у молоді .
8. Психологічні особливості суїциду неповнолітніх
9. Самогубство в похилому віці: соціально-психологічні чинники
10. Соціально-психологічні особливості суїцидальної поведінки засуджених
11. Психологічні аспекти суїцидальної поведінки в умовах воєнного стану
12. Суїцидальна поведінка при стресових та депресивних розладах
13. Суїцидальна поведінка при шизофренії та розладах особистості (психопатіях)
14. Суїцидальна поведінка при психічних розладах та соматичних хворобах
15. Суїцидальна поведінка при зловживанні психотропними речовинами
16. Суїцидальна поведінка при хімічних та нехімічних залежностях
17. Діагностика та профілактика суїцидальності
18. Психологічна допомога близьким та рідним суїцидента
19. Психологічна допомога суїцидентам
20. Психологічна допомога клієнтам, що знаходяться в кризових станах

Перелік тем самостійної роботи студента (60 год.)

1. Теоретичні основи психології суїцидальної поведінки
2. Загальнопсихологічні особливості суїциду. Суїцид і суїцидоподібні вчинки
3. Соціальні фактори мотивації суїцидальної поведінки
4. Соціально-психологічні, індивідуально-психологічні та особистісні чинники виникнення та перебігу суїцидальної поведінки у молоді
5. Психологічні особливості суїциду неповнолітніх

6. Суїцидальна поведінка у студентському віці: причини, характеристика
7. Соціально-психологічні, індивідуально-психологічні та особистісні чинники виникнення та перебігу суїцидальної поведінки у молоді .
8. Психологічні особливості суїциду неповнолітніх
9. Самогубство в похилому віці: соціально-психологічні чинники
10. Соціально-психологічні особливості суїцидальної поведінки засуджених
11. Психологічні аспекти суїцидальної поведінки в умовах воєнного стану
12. Суїцидальна поведінка при стресових та депресивних розладах
13. Суїцидальна поведінка при шизофренії та розладах особистості (психопатіях)
14. Суїцидальна поведінка при психічних розладах та соматичних хворобах
15. Суїцидальна поведінка при зловживанні психотропними речовинами
16. Суїцидальна поведінка при хімічних та нехімічних залежностях
17. Діагностика та профілактика суїцидальності
18. Психологічна допомога близьким та рідним суїцидента
19. Психологічна допомога суїцидентам
20. Психологічна допомога клієнтам, що знаходяться в кризових станах

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекції, інтерактивні дискусії, робота в малих групах, аналіз і розв'язання комунікативних ситуацій, метод кейсів, рольові ігри, моделювання професійних діалогів, тренінгові вправи з розвитку комунікативних навичок, метод самопрезентації, мозковий штурм.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД становить загальну навчальну діяльність (ЗНД).

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Умовою допуску до заліку є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за іспит становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + 3$.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити

запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Психологія суїциду [Текст] : навч. посіб. / Раїса Петрівна Федоренко. – Вид. 2-ге, змін. та доп. – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 492 с.

Суїцидологія : навчальний посібник для лікарів інтернів з спеціалізації «Психіатрія» . – Запоріжжя, 2020. – 87 с.

Суїцидологія : конспект лекцій / укладач І. Г. Мудренко. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 76 с.

Зав. кафедри психіатрії, наркології,
медичної психології та соціальної роботи

Ганна КОЖИНА